

VISCHNAUNCA DA SCHLUEIN

Constituziun communal dalla Vischnaunca da Schluein

Approbada entras la radunonza communal dils 6 d'avrel 2011

Entrada en vigur: 06-04-2011

**Revisiun parziala concludida dalla radunonza communal dils
7 da zercladur 2022**

Versiun revedida entrada en vigur: 07-06-2022

Cuntegn constituziun communal

	Pagina
I. Determinaziuns generalas (art. 1 - 29a)	3
II. Organisaziun communal (art. 30 - 59)	11
1. Organs communal ordinari (art. 30 - 56)	11
a) La radunonza communal (art. 31 - 42)	11
b) La suprastonza communal (art. 43 - 51a)	15
c) La cumissiun da quen e gestiun (art. 52 - 54)	19
d) Il cussegl da scola (art. 55 - 56)	20
2. Ulteriurs organs / cumissiuns (art. 56a)	21
3. Canzlia communal / emploiai communal (art. 57 - 59)	21
III. Finanzas, taglias ed autras taxas (art. 60 - 68)	22
IV. Vischnaunca burgheisa (art. 69)	25
V. Fatgs da baselgia (art. 70)	25
VI. Determinaziuns finalas (art. 71 - 73)	25

CONSTITUZIONI DALLA VISCHNAUNCA DA SCHLUEIN

I. Determinaziuns generalas

art. 1

La vischnaunca   La vischnaunca da Schluein fuorma cun siu territori ina vischnaunca politica dil cantun Grischun.

art. 2

Autonomia   ¹ La vischnaunca ha il dretg d'administrar sesezza enteifer la legislaziun dalla confederaziun e dil cantun.

² La vischnaunca exercitescha enteifer ils cunfins da sias cumpetenzas il domini sur tut las persunas, animals e caussas che sesanflan sin siu territori.

art. 3

Incumbensas   ¹ La vischnaunca ademplescha las incumbensas surdadas ad ella e quellas tschernidas sez.

A. En general   Ella promova il svilup cultural ed economic, il beinstar social e general da sias habitontas e ses habitonts sco era il manteniment permanent dalla basa da viver naturala.

² Ella relai las leschas ed ordinaziuns necessarias.

art. 4

B. En special   Tier las incumbensas dalla vischnaunca appartegnan cun resalva dil dretg federal e cantunal en special ils suandonts secturs:

- a) l'administraziun generala
- b) la segirtad publica (polizia communal, fatgs da pumpiers, protecziun civila)
- c) la scolaziun e formaziun
- d) la cultura ed il temps liber
- e) la sanadad publica
- f) il beinstar social
- g) il traffic (fatgs da vias e da construcziun)
- h) igl ambient e la planisaziun territoriala (planisaziun locala, providiment d'aua, allontanament dallas auas piarsas, dismessa da rumien, fatgs da santeri, protecziun digl ambient)

- i) l'economia publica (agricultura, selvicultura, provediment cun forza electrica, turissem)
- j) las finanzas e las taglias

art. 5

C. Externalisaziun   La vischnaunca po surdar igl adempliment dallas incumbensas a tiazas personas, crear ni separticipar ad organisaziuns dil dretg public e privat.

art. 6

Lungatg official   Il lungatg official dalla vischnaunca da Schluain ei il romontsch.

art. 7

Egualitad dallas schlatteinas   Las indicaziuns davart las personas e las funcziuns en quella constituziun serefereschan ad omisduas schlatteinas, aschilunsch ch'ei resulta buc enzatgei auter ord il senn dalla constituziun.

art. 8

Habilitad da votar   Habels da votar ein ils burgheis svizzers che han cumplenu il 18avel onn e ch'ei buc ugadai pervia da malsogna da spért ni fleivlezia da spért.

art. 9

Dretg da votar   Dretg da votar en fatgs communal han ils burgheis ch'ei habels da votar che habiteschan en vischnaunca ed ils burgheis svizzers che habiteschan en vischnaunca sco domiciliai ni sco dimorants. Il termin entscheiva cun il di ch'il scret d'origin vegn deponius.

art. 10

Eligibladad   Scadin votant ei eligibels en in'autoridad communal.

art. 11

Perioda d'uffeci   ¹ La perioda d'uffeci dallas autoritads communalas cuoza mintgamai dus onns. Commembras e commembers d'ina autoritad, d'ina cumissiun ni d'ina delegaziun duront maximal

sis periodas d'uffeci ina sunter l'otra, san buca pli vegnir reeligi en la medema autoritad. Periodas d'uffeci entscheyidas valan sco entiras.

² Il temps durant il qual il president communal ei staus commember dalla suprastanza communal vegn buca quintaus tier siu temps d'uffeci.

³ Tier la suprastanza communal vegnan en in onn d'elecziun il president communal ed in commember da suprastanza ed en in auter onn ils ulteriurs commembers da suprastanza eligi.

art. 12

Demissiun

¹ Scadin commember d'ina autoritad communal ha da comunicar sia demissiun en scret sil pli tard entochen ils 31 da mars digl onn dallas elecziuns alla suprastanza communal.

² La suprastanza communal annunzia las demissiuns als votants cun l'emprema caschun da publicaziun pusseivla.

³ Ina demissiun anticipada ei per motivs impurtonts pusseivla. Sco motivs impurtonts valan en special la professiun, midada da domicil, motivs persunals, vegliadetgna, nunconciliabladad ni tals. La demissiun anticipada ei valeivla sil termin dall'elecziun substitutiva. Tier malsogna ni midada da domicil eis ella excepziunalmein valeiva per immediat.

art. 13

Termin dallas elecziuns e dalla surdada d'uffeci

¹ Las elecziuns dallas autoritads communalas han liug durant l'emprema mesadad digl onn.

² L'entrada en uffeci succeda cun igl emprend da fenadur.

³ Igl official partent ei responsabels per ina surdada regulara digl uffeci.

art. 14

Elecziuns supplementaras

¹ En cass d'ina demissiun ni vacanza durant la perioda d'uffeci vegn ei fatg in'elecziun supplementara per il temps d'uffeci restont, aschilunsch che la proxima elecziun ordinaria ha buca liug enteifer ils proxims sis meins. Per talas elecziuns valan las medemas disposiziuns sco per las elecziuns ordinaras.

² Ein las premissas per menar atras in'elecziun supplementara buc ademplidas, pren in dils suppleants per il commember ordinari part allas fatschentas dall'autoridad.

art. 14a

Participaziun a sesidas, habilitad da decider

¹ Cun resalva da motivs perstgisabels ein commembers d'ina autoridad obligai da separticipar allas sesidas.

² In'autoridad ei habla da decider, sche silmeins la maioritad dils commembers ein presents ed han il dretg da votar.

art. 14b

Decisiuns autoritads communalas

Per tut las decisiuns d'autoritads vala la maioritad dils commembers presents. En cass da paritad dallas vuschs decida il president, tier elecziuns la sort.

art. 14c

Obligaziun da vuschar

Mintga commember d'in autoridad ei obligaus da votar tier votaziuns ed elecziuns. Resalvai ein determinaziuns pertuccont la recusaziun.

art. 15

Motivs d'exclusiun

¹ Parents e quinais en lingia directa, fargliuns, consorts e persunas che vivan en in partenadi registrau ni che meinan facticamein ina communidad da veta astgan buc appartener el medem temps alla medema autoridad communal.

² Quellas raschuns d'exclusiun valan era denter commembers dalla cumissiun da quen e gestiun ed ils commembers dalla suprastanza communal.

³ Sch'ei exista motivs d'exclusiun e sche las elecziuns han liug el medem mument, ei elegida quella persuna che ha survegniu dapli vuschs. Sche candidats han survegniu tuttina biaras vuschs, decida la sort.

⁴ Sch'ina dallas persunas, denter las qualas ei exista in motiv d'exclusiun, vegn elegida e sche la secunda persuna en uffeci, senza che la reelecziun dalla secunda persuna fuss necessaria el medem temps sco l'elecziun dall'emprema persuna, ei l'elecziun nunvaleivla.

art. 16

Incumpatibilitad

¹ In emploiau communal ni in funcziunari communal stabel astga buc appartener all'autorità ad el directamein superiura. El sa denton vegnir clamaus allas fatschentas cun vusch consultativa.

² Sco emploiai communal stabels valan persunas, las qualas ein engaschadas per dapli che 50% tier la vischnaunca.

³ Commembers da suprastanza e lur substituts, commembers dil cussegl da scola e lur substituts sco era emploiai communal astgan buc appartener alla cumissiun da quen e gestiun.

⁴ Tgi che vegn elegius en differents uffecis ch'excludan in l'auter, sto sedecider immediat per in da quels uffecis.

art. 17

Obligaziun da prender recusaziun

¹ In commember d'ina autorità communal sto prender recusaziun tier tractaziuns e votaziuns davart ina fatschenta, da quella el sez ni ina persuna che stat cun el en ina relaziun d'exclusiun el senn digl art. 15 al. 1 ha in interess persunal direct per la fatschenta.

² In commember dalla cumissiun da quen e gestiun sto prender stgisa tier l'examinaziun dil quen e dalla gestiun dad in'autorità, d'ina cumissiun ni d'in uffeci, a quala el sez ni ina persuna che stat cun el en ina relaziun d'exclusiun digl art. 15 al. 1.

³ Sche la recusaziun ei dispiteivla, decida en caussa l'autorità respectiva cun exclusiun dil commember pertuccau.

art. 17a

Obligaziun da discreziun

¹ Ils commembers d'autoritads sco era emploiai communal e persunas privatas ch'adempleschan incumbensas publicas ein obligai a la discreziun en fatschentas ch'els han adempliu en lur posiziun ufficala ni da survetsch, aschilunsch ch'ei exista in interess public ni privat predominant da tegner secret las fatschentas ni sch'ina prescripziun speciala prevesa quei.

² Davart l'aboliziun dall'obligaziun da discreziun d'in commember dall'autorità decida l'autorità en recusaziun dil commember pertuccau; davart l'aboliziun da l'obligaziun da discreziun d'ulteriuras persunas ch'eiin suttamessas a tala, decida mintgamai lur autorità superiura.

art. 18

Dretg da petiziun Il dretg da petiziun vegn garantius. Scadin vischin ha il dretg da presentar allas autoritads communalas en scret propostas, giavischs e reclamaziuns. L'autoridad ei obligada da prender posiziun en caussa en scret, enteifer treis meins.

art. 19

Dretg d'iniziativa ¹ 30 persunas cun dretg da votar en fatgs communalas san pretender cun lur suttascripziun ch'ei vegni votau davart ina proposta inoltrada dad els che pertucca lur rom da cumpetenzza. Excepi da quei dretg ein conclus ch'autoritads communalas han priu el rom da lur cumpetenzas ni relaziuns giuridicas regladas denter la vischnaunca e tiarzas persunas.

² L'iniziativa po vegnir inoltrada en fuorma d'ina proposta generala ni d'in sboz formulau. Ella sto vegnir inoltrada ensemen cun las suttascripziuns alla suprastanza communalala.

art. 20

Procedura tier iniziativas ¹ La suprastanza communalala ei obligada da suttametter ina iniziativa dil pievel reussida valeivlamein ensemen cun sia posiziun sil pli tard enteifer dudisch meins alla radunonza communalala.

² La suprastanza sa era suttametter alla radunonza communalala cunterpropostas. Sch'ei dat ina tala cunterproposta, vegn ei decidiu igl emprem denter quella e l'iniziativa. Silsunter decida la radunonza communalala entras ina votaziun definitiva davart l'approbaziun ni la refusaziun da quella proposta che ha giu la preferenza ell'emprema votaziun.

art. 21

Retratga dall'iniziativa Ina iniziativa dil pievel sa vegnir retratga dils tschun emprems che han signau ella da tut temps entochen la votaziun, schinavon ch'ella cuntegn buc in'otra clausula da retratga.

art. 22

Iniziativa illegala ¹ Sch'il cuntegn d'ina iniziativa dil pievel ei illegals, vegn la iniziativa buca suttamessa dalla suprastanza communalala alla radunonza communalala resp. votaziun all'urna.

² La suprastonza communal communihascha en il tal cass siu conclus en scret als iniziants cun indicar ils motivs.

art. 23

Dretg d'inoltrar
ina moziun

¹ Mintga persuna cun dretg da votar ha il dretg da far a caschun d'ina radunonza communal propostas che pertuccan buca la gliesta da tractandas ch'ein en la cumpetenza dallas personas cun dretg da votar. Sch'ina tala proposta vegn declarada per relevonta, ha la suprastonza communal da presentar rapport e proposta a caschun dalla proxima - sil pli tard enteifer dudisch meins - radunonza communal.

² Ultra da quei valan, cun excepziun dad art. 21, conform al senn las disposiziuns davart l'iniziativa (art. 19 ss.).

art. 24

Dretg da
sclariment

¹ Mintga persuna cun dretg da votar sa pretender da tut temps sclariment davart d'in fatg communal.

² Il sclariment sto vegnir daus sil pli tard alla proxima radunonza communal. El sa vegnir spustaus ni suttaschaus sche considerabels interess dalla vischnaunca ni da tiazas personas van buc a prau cun in tal agir.

³ Resalvai restan il secret d'uffeci e las prescripziuns davart la protecziun da datas.

art. 25

Elecziuns e
votaziuns federalas
e cantunalas

¹ Ils cedels da votar ed ils ulteriurs documents da votaziun per votaziuns federalas e cantunalas ston vegnir tarmess al votant silmeins treis jamnas avon il di dalla votaziun.

² Per elecziuns ston ils cedels electorals ed ils ulteriurs documents vegnir tarmess al votant silmeins 10 dis avon il di dalla votaziun.

³ En cass da votaziuns ed elecziuns federalas e cantunalas ei l'urna postada el local communal igl avonmiezdi dil di dalla votaziun/elecziun duront in temps fixau dalla suprastonza communal.

⁴ Dil reminent valan per las votaziuns ed elecziuns federalas e cantunalas las ordinaziuns respectivas dalla confederaziun e dil cantun.

art. 26

Responsabladad La responsabladad dils organs communal per donns ch'els caschunan per greva negligentscha ni cun inteziun exercitond lur activitad officiala, sedrezza tenor la lescha cantunala davart la responsabladad dil stadi.

art. 27

Dretg da recuors Il dretg da recuors encunter conclus e disposiziuns communalas sedrezza tenor la legislaziun cantunala.

art. 28

Protocol

¹ Davart las tractativas dalla radunonza communal, dalla suprastonza communal sco era dalle ulterioras autoritads communalas ston vegnir fatgs protocols separads ch'informeschan silmeins davart ils conclus, davart ils resultats dalle elecziuns sco era davart eventualas contestaziuns concernet la violaziun da disposiziuns da cumpetenzas e da procedura.

² Il protocol dalla radunonza communal sto vegnir exponius enteifer in meins suenter la radunonza tier la canzlia communal e publicaus – cun risguardar las disposiziuns davart la protecziun da datas – sin la pagina d'internet dalla vischnaunca.

³ Protestas encunter il protocol dalla radunonza communal ston vegnir inoltradas en scret alla suprastonza communal enteifer il termin d'exposiziun da 30 dis. Quellas vegnan tractadas a caschun dalla proxima radunonza communal, e sin a quei vegn approbau il protocol.

⁴ Ils ulteriurs protocols ein da presentar en la proxima sesida per l'approbaziun e silsuenter da sutscriver dil parsura e dil protocollist.

art. 29

Envesta els protocols

¹ Ils protocols dalla radunonza communal stattan a disposiziun a mintga votant per envesta.

² L'envesta els protocols dalla suprastonza e dalle ulterioras autoritads communalas vegn lubida mo lu, sch'ei sa vegnir fatg valer interess giustificau.

³ Al dretg sin envesta dils protocols sa era vegnir satisfatg cun remetter in extract dil protocol.

art. 29a

Obligaziun
d'informaziun

La suprastanza communal informescha periodicamein ed en moda adeguata la publicitad davart fatschentas d'interess general.

II. Organisaziun communal

1. Organs communalis ordinaris

art. 30

Organs
communalis

Organs ordinaris da vischnaunca ein:

- a) la radunonza communal
- b) la suprastanza communal
- c) la cumissiun da quen e gestiun
- d) il cussegl da scola (per atgnas scolas communalas)

a) la radunonza communal

art. 31

Radunonza
communal

La radunonza communal ei l'autoritat suprema dalla vischnaunca. En quella fan las personas cun dretg da votar diever da lur dretgs en fatgs communalis.

art. 32

Cumpetenzas

La radunonza communal ei cumpetenta per:

1. l'elecziun:

- a) dil president communal
- b) dils commembers dalla suprastanza e da lur suppleants
- c) dils commembers dalla cumissiun da quen e gestiun e lur suppleant
- d) dils commembers dil cussegl da scola e da lur suppleants

las ulteriuras elecziuns, aschilunsch ch'ellas cumpetan

- buc expressivamein ad in'otra autoritad;
2. relaschar e midar la constituziun communal, las leschas communalas;
  3. approbar il preventiv ed il quen communal sco era fixar il pei da taglia;
  4. conceder expensas e cuosts ch'eiin buca prevedi el preventiv e che survargan la cumpetenzza finanziaria d'auters organs;
  5. autorisar la cumpra e la vendita sco era il brat e l'impegnaziun da proprietad da beins immobils, servituds e grevezias funsilas, aschilunsch che quei stat buc ella cumpetenzza dalla suprastonza communal;
  - 5a. autorisar la cumpra, la vendita, il brat e l'impegnaziun da proprietad funsila sco era la concessiun d'auters dretgs reals restrenschilds sur frs. 1 000 000, aschilunsch ch'ei survescha alla politica dil terren e terren da baghegiar el senn dalla legislaziun da baghegiar;
  6. emitter novs emprests, surprendre segironzas e conceder emprests sch'ei surpassa las cumpetenzas d'auters organs ch'ei el rom buca conform al diever da daners da fond entras l'autoritad responsabla;
  7. conceder e midar essenzialmein concessiuns per utilizar las auas, far valer il dretg da devoluziun el senn dalla legislaziun per ils dretgs vid auas ed accordar ulteriurs dretgs d'utilisaziun speciala;
  8. decider davart la collaboraziun cun outras vischnauncas, corporaziuns ed instituziuns dil dretg public e privat, la creaziun d'ina corporaziun da vischnaunca resp. ina participaziun ni in'extrada d'ina tala;
  9. decider davart formar corporaziuns ni instituziuns regionalas;
  10. decider davart la fusiun cun outras vischnauncas.

art. 33

Convocaziun

La radunonza communal vegn convocada dalla suprastonza communal.

art. 34

Habilitad da decider   Mintga radunonza communal convocada en uorden ei habla da decider.

art. 35

Presidi   La radunonza communal vegn menada dil president communal. Per cass che quel ei impediud, presidescha il vicepresidente ni in auter commember dalla suprapostanza communal la radunonza communal.

art. 36

Procedura   ¹ La radunonza communal astga prender conclus mo da fatschentas, ch'ei vegnidas predeliberadas dalla suprapostanza communal ni d'ina cumissiun e ch'ei indicadas sin la gliesta da tractandas ch'ei vegnida publicada silmeins diesch dis avon la radunonza communal egl organ da publicaziun.

² En cass da fatschentas d'impurtonza pli gronda per la vischnaunca elavura la suprapostanza communal in messadi per mauns dallas persunas cun dretg da votar e tarmetta il messadi ad uras ni publichescha il messadi sin la pagina d'internet dalla vischnaunca.

³ Sche quei ei raschuneivel, sto la violaziun da disposiziuns da cumpetenza e da procedura vegnir contestada immediatamein. Cass cuntrari scroda il dretg da recuors.

art. 36a

Publicitad, recusaziun   ¹ Las radunonzas communalas ein publicas.

² Davart l'admissibilitad da registraziuns ni da transmissiuns visualas e sonoras decida la radunonza communal. Mintga persuna cun dretg da votar sa pretender che sias remarcas e ses votums vegnan buca registrai.

³ L'exclusiun da persunas senza dretg da votar vegn ordinada, sche quei ei necessari per singulas fatschentas pervia d'interess publics ni privats predominants.

⁴ Ils motifs da recusaziun decisivs per las autoritads valan buc pils participonts dalla radunonza communal.

art. 37

Dumbravuschs   La radunonza communal nominescha ils dumbravuschs necessaris.

art. 38

Modalitads da votaziun

¹ Las votaziuns vegnan fatgas cun plimaun. Ellas ein denton da far en scret, sche quei vegn giavischau dalla maioritad dallas persunas cun dretg da votar presentas.

² Tier votaziuns cun plimaun ei la maioritad da quels che votan decisiva.

³ Per votaziuns cun scrutini vala la maioritad dallas vuschs valeivlas. Cedels vits e nunvaleivels vegnan buca quintai.

⁴ Sche las vuschs ein egualas ei la damonda renviada.

art. 39

Modalitad d'elecziun

¹ Elecziuns vegnan fatgas cun scrutini. Sche negina persuna cun dretg da votar fa protesta san ellas vegnir fatgas cun plimaun, cun excepziun dallas elecziuns dalla suprastonza e dalla cumissiun da quen e gestiun. Eligius ei tgi che contonscha igl absolut pli dallas vuschs valeivlas.

² Tier las elecziuns cumplessivas vegnan tut las vuschs valeivlas dumbradas ensemen e partgidas entras la cefra dubla dils sezs libers; la proxima cefra entira ei igl absolut pli.

³ Sch'ina elecziun individuala reussescha buca ni sch'ei vegnan eligi en in'elecziun collectiva pli paucs candidats che necessari, ha liug in secund scrutini liber. Eligi ein quels candidats che obtegnan las pli biaras vuschs.

⁴ En cass d'ina paritad dallas vuschs decida la sort davart l'elecziun ni davart la successiun dall'elecziun en ils posts vacants. Quella trai il president da vischnaunca ni siu subsitut.

art. 40

Elecziuns per differents uffecis   Mira art. 15 e 16.

art. 41

- Reponderaziun
- ¹ In conclus dalla radunonza communal sa vegnir presentaus da tut temps a quella per ina reponderaziun. Resalvai restan ils dretgs da tiarzs.
- ² Sch'igl ei buca vargau in onn dapi l'entrada en vigur d'in conclus, eis ei da dar suatientscha alla damonda sulettamein sche quei vegn concludiu cun ina maioritad da 2/3 dallas vuschs valeivlas.

art. 42

- Cumportament
- A tgi che secuntegn cuntrari allas reglas da cumportament duront la radunonza communal, sa il president dar ina reprimanda. El cass da repetiziun ha il president il dretg da privar la persuna culponta dil plaid.

b) la suprastonza communal

art. 43

- Cumposiziun
- ¹ La suprastonza communal ei l'autoritad directiva dalla vischnaunca. Ella planisescha e coordinescha las activitads communalas.
- ² Ella secumpona dil president e da quater ulteriurs commembers e ha dus suppleants.
- ³ La suprastonza communal dessegna ord siu miez il vice-president sco era ils caus dils differents departaments e lur substituziuns.
- ⁴ Ils suppleants ston mo vegnir envidai, sch'in commember ordinari sa buca separticipar allas sedutas per pli che treis meins pervia da malsogna u assenza dil liug.

art. 44

- Sedutas
- ¹ La suprastonza communal vegn convocada dil president communal, ni eventualmein dil vicepresidente quei aschi savens che las tractandas pretendan.
- ² Sin istanza da dus suprastonts ei il president obligaus da clamar ina seduta extraordinaira.

art. 45

Habla da concluder   La suprastonza communal ei habla da decider sche silmeins
treis commembers ni suppleants ein presents.

art. 46

Votaziuns ed
elecziuns   Mira art. 14a - 14c.

art. 47

Cumpetenzas ed
incumbensas   La suprastonza communal ha tuttas cumpetenzas ch'ei buca
surdadas ad in auter organ entras dretg federal ni cantunal,
entras la constituziun communal ni ina lescha communal.
Ella ha oravontut las suandontas incumbensas:

1.   exequir il dretg federal e cantunal sco era exequir las
      leschas ed ordinaziuns communalas ed exquir ils conclus
      dils organs comunals sco era adattar la legislaziun
      communal aschilunsch ch'ei exista negin spazzi d'agir da
      regulaziun;
- 1a.   relaschar e midar ordinaziuns executivas sco era ordina-
      ziuns legislativas el rom dalla delegaziun da cumpetenzas
      entras la lescha;
2.   preparar las tractandas per mauns dalla radunonza
      communal ed organiser las votaziuns ed elecziuns;
3.   menar e survigilar l'entira administraziun communal;
4.   administrar la facultad communal;
5.   stabilir il quen annual ed il preventiv;
6.   prender conclus davart expensas entochen igl importo da
      frs. 200 000 per la medema causa ed entochen
      frs. 30 000, sch'ei setracta d'expensas che serepetan onn
      per onn, sco era la lubientscha per credits posteriurs per
      expensas supplementaras entochen maximum frs. 100 000
      per la medema causa;
7.   conclus davart la cumpra, la vendita, il brat e l'impegnaziun
      da proprietad da beins immobilis sco era la concessiun da
      dretgs reals limitai, aschilunsch che la summa dil conclus
      survarga buca frs. 200 000;

8. prender conclus davart mesiras en connex cun la politica da terren e da terren da baghegiar, en special la cumpra, la vendita, il brat e l'impegnaziun da proprietad da beins immobilis sco era la concessiun da dretgs reals limitai, aschilunsch che la summa dil conclus survarga buca frs. 1 000 000;
- 8a. prender si novs emprests, conceder emprests e surprender cauziuns entochen la summa da maximal frs. 200 000;
9. la stipulaziun da contracts, dils quals la liquidaziun croda ella cumpetenza dalla suprastanza;
10. la surdada da lavurs, d'incaricas e furniziuns en rama dallas cumpetenzas finanzialas, respectiv dil preventiv e dils conclus dalla radunonza communal;
11. decider davart menar process e recuors sco era davart far entelgientschas ni contracts da cumpromiss;
12. l'execuziun dalla pussonza poliziala che cumpeta alla vischnaunca, sco era l'execuziun dalla cumpetenza penala ella procedura penala administrativa;
13. eleger ed engaschar ils emploiai communal;
14. eleger las cumissiuns specialas e lur funcziunaris per l'execuziun d'incumbensas definidas;
15. eleger delegai per corporaziuns da vischnauncas ni – corporaziuns ni outras organizaziuns privatas ni publicas;
16. eleger il post da revisiun extern sin proposta dalla cumissiun da quen e gestiun;
17. relaschar igl uorden da gestiun per la suprastanza communal e per la direcziun communal, en quala ella regla las cumpetenzas e l'organizaziun, aschi lunsch che talas ein buca definidas ella constituziun communal ni leschas communalas;
18. relaschar igl uorden da gestiun per las cumissiuns e gruppas da lavur, en quala ella regla las cumpetenzas, l'organizaziun e las cumpetenzas finanzialas;
19. fixar l'indemnisaziun e relaschar in reglament d'indemnisaziun per la suprastanza communal, la direcziun communal, l'administraziun communal, il personal communal e pils commembers d'ulteriuras autoritads e cumissiuns.

art. 48

Representar la vischnaunca anoviars

¹ La suprastonza communal representa la vischnaunca enviars tiarzas personas ed avon dertgira.

² Il president communal ni il vicepresident suttascriva ensemen cun in ulteriur commember da suprastonza ni cun il canzlist communal valeivlamein per la vischnaunca.

art. 49

Departaments

¹ Las fatschentas dall'administraziun communal ston vegnir repartidas tenor domenas en singuls departaments. Mintga commember dalla suprastonza communal exequescha la direcziun d'in departament e fa el medem temps la substituziun d'in auter departament.

² La repartiziun fa la suprastonza communal. La repartiziun sto vegnir communicada allas personas cun dretg da votar.

³ Per preparar singulas fatschentas sa la suprastonza communal incaricar da cass tier cass cumissiuns specialas ni consultar cussegladers ni experts dil fatg.

art. 50

Gestiun

¹ Mintga cau dil departament ni siu substitut ha d'administrar e survegilar las fatschentas che pertuccan siu departament, da far las funcziuns officialas necessarias e da rapportar alla suprastonza communal.

² Decisiuns ein resalvadas sulettamein alla suprastonza communal. La suprastonza communal sa surschar fatschentas da muntada secundaria al cau dalla partiziun ni alla direcziun communal.

art. 51

President communal

¹ Il president communal meina las radunonzas communalas e presidescha las sedutas da suprastonza.

² Il president communal prepara la gliesta da tractandas dalla suprastonza communal. El procura ensemen cun ils ulteriurs commembers dalla suprastonza communal per l'execuziun dils conclus pri.

³ En cass urgents sa el prender las disposiziuns necessarias provisorias.

art. 51a

Direcziun communal ¹ La direcziun communal consista ord il president communal e minimum dus emploiai da cader dalla vischnaunca. La direcziun communal ha l'obligaziun d'exequir ils conclus dalla suprastanza communal sco era la direcziun operativa.

² La suprastanza communal dispona egl uorden dalla gestiun las incumbensas, las cumpetenzas da decider e fixescha las cumpetenzas finanzialas dalla direcziun communal.

³ La direcziun communal orientescha la suprastanza communal periodic ed actual en fuorma adattada. La suprastanza communal ha il dretg d'informaziun senza restricziuns visavi la direcziun communal.

⁴ Fatschentas da muntadas secundaras sa la direcziun communal surdar per l'execuziun alla administraziun ed/ni luvratori communal.

c) la cumissiun da quen e gestiun

art. 52

Cumposiziun La cumissiun da quen e gestiun secumpona da treis commembers e d'in suppleant. Ella seconstituescha sezza.

art. 53

Incumbensas ¹ Il pli tard suenter mintga clusiun dil quen annual controllescha la cumissiun da quen e gestiun che la contabilitad e la gestiun dalla vischnaunca corrispunda allas prescripziuns. Ella ha da rapportar en scret e da far propostas alla radunonza communal.

² La cumissiun da quen e gestiun ei autorisada da pretender actas e posiziuns dalla suprastanza communal e da prender envesta da tut las actas dalla vischnaunca, sche quellas ein impurtontas per ademplir sias incumbensas.

³ La cumissiun da quen e gestiun po proponer alla suprastanza communal da surdar l'execuziun dalla revisiun dils quens ad in post da revisiun extern che ha experientscha cun las finanzas e cun la contabilitad dil maun public.

⁴ La cumissiun da quen e gestiun po envidar commembers dalla suprastanza communal ni autras autoritads a sias sesidas davart tut las fatschentas. Quels ston dar alla

cumissiun da quen e gestiun tut las informaziuns ch'ein necessarias per puder ademplir sias incumbensas. Els ein autorisai da consultar lur collaboraturs.

⁵ Davart constataziuns da muntada subordinada san la cumissiun da quen e gestiun ni il post da revisiun extern render in rapport intern alla suprastonza communal.

⁶ La radunonza communal relai in reglament da fatschenta per la cumissiun da quen e gestiun.

art. 54

Rapport

La cumissiun da quen e gestiun ha d'orientar permanentamein la suprastonza communal davart sias constataziuns. Ella ha da rapportar alla radunonza communal annualmein davart ils affars e quen da vischnaunca e da far propostas per mauns dallas persunas cun dretg da votar.

d) Il cussegl da scola

art. 55

Cumposiziun

Il cussegl da scola consista da tschun commembers inclus il commember dalla suprastonza communal incumbensaus cun il departament (ex officio) e ha dus suppleants. Il cussegl da scola vegn tgamunaus dil cau da departament. Pigl auter seconstituescha il cussegl da scola sez.

art. 56

Incumbensas e cumpetenzas

¹ Il cussegl da scola ei responsabels per l'applicaziun dalla legislaziun da scola federala, cantunala e communal, aschilunsch che quellas incumbensas ein buca vegnidadas surdadas ad ina corporaziun da vischnauncas. El meina e survegilescha il menaschi dallas scolas menadas dalla vischnaunca e representa la vischnaunca anoviars.

² Al cussegl da scola cumpetan ils uffecis, cumpetenzas e las cumpetenzas da decider tenor il uorden da scola dalla vischnaunca, la quala vegn relaschada dalla radunonza communal.

³ La radunonza communal sa delegar l'execuziun dalla legislaziun da scola ad ina corporaziun da vischnauncas. En quei cass sedrezza l'organisaziun, las incumbensas, las cumpetenzas e las cumpetenzas da decider tenor ils statuts dil

consorzi respectiv igl uorden da scola. La suprastanza communal representa il delegau tenor ils statuts dil consorzi ord sias retschas. Prevesa il statuts dil consorzi plirs delegai dalla vischnaunca vegnan quels elegi entras la radunanza communal.

2. Ulteriurs organs / cumissiuns

art. 56a

Instanza da baghegiar / cumissiun da baghegiar

¹ L'istanza da baghegiar ei la suprastanza communal.

² La cumissiun da baghegiar consista da treis commembers ed in suppleant. Ils commembers vegnan eligi dalla suprastanza communal. Els san esser el medem mument commembers dalla direcziun communal.

³ La cumissiun da baghegiar ei habla da decider sche silmeins dus commembers ein presents.

⁴ La cumissiun da baghegiar ei igl organ da cussegliaziun dall'istanza da baghegiar en tuttas fatschentas, nua ina decisiun sin fundament d'ina damonda da baghegiar ei da prender. La cumissiun da baghegiar examinescha las damondas da baghegiar davart sia legalitad ed opportunitad e fa proposta per mauns dall'istanza da baghegiar.

⁵ La cumissiun da baghegiar procura per l'execuziun dallas leschas da baghegiar federalas, cantunalas e communalas.

3. Canzlia communal / emploiai communal

art. 57

Canzlia communal

La canzlia communal ei administrativamein suttamessa alla suprastanza communal. Ella procura l'entira contabilitad ed exequescha las funcziuns surdadas ad ella entras la suprastanza communal. Specialmein exequescha la canzlia communal ils conclus e las disposiziuns dalla suprastanza communal, aschilunsch che buca menaders da partiziun ni dalla direcziun communal ein incaricai cun quellas funcziuns.

art. 58

- Canzlist communal
- ¹ Il canzlist communal meina l'administraziun communal ed il persunal.
  - ² Il canzlist communal ni siu substitut meina il protocol dallas radunonzas communalas e dallas sesidas da suprastonza.
  - ³ Il canzlist communal sa prender conclus davart expensas entochen igl importo da frs. 5 000 per la medema causa ed entochen frs. 1 000 sch'ei setracta d'expensas che serepetan onn per onn ch'ei buca previ el preventiv.
  - ⁴ Il canzlist communal pren part allas sesidas dalla suprastonza communal cun vusch consultativa.

art. 59

- Engaschament dil persunal
- ¹ La suprastonza communal engascha il persunal communal, aschinavon che buc in auter organ ei incumbensaus cun quella incarica.
  - ² Aschilunsch che la suprastonza communal relai buca disposiziuns divergentas, sedrezzan la relaziun da survetsch e la paga tenor la legislaziun cantunala dil persunal respectiva. Resalvada resta la legislaziun cantunala da scola.

III. Finanzas, taglias ed autras taxas

art. 60

- Principis pil menaschi
- ¹ Ils mieds publics ein da duvrar a moda spargnusa ed economica.
  - ² A vesta mesauna duei il menaschi finanziel esser equilibraus.
  - ³ Mintga expensa pretenda ina basa legala, in conclus da credit ed ina autorisaziun per il pagament.

art. 61

- Principis ed organisaziun dalla contabilitad
- ¹ La gestiun da finanzas ed il rendaquen sedrezzan tenor ils ils principis renconuschids generalmein per la contabilitad dallas finanzas publicas.
  - ² Il quen da facultad ei da metter sin in solid fundament entras amortisaziuns regularas e commensuradas.

³ Mieds ligiai vid in intent, fondos, fundaziuns e finanziaziuns specialas ein da tractar e da manischar separadamein d'ulteriuras posiziuns.

⁴ Il quen annual vegn serraus giu cun la fin digl onn calendar. El ei da presentar alla radunonza communal per l'approbaziun mintgamai entochen ils 30 da zercladur digl onn proxim cun aschuntar il rapport dalla cumissiun da quen e gestiun.

⁵ Il preventiv e la proposta per il pei da taglia ein mintgamai da suttametter alla radunonza communal entochen miez december digl onn precedent.

art. 62

Cumposiziun
dalla facultad

La facultad dalla vischnaunca secumpona:

- a) dallas caussas en diever public sco vias, piazzas, auas e dil terren, vid il qual igl ei buca cumprovau ina proprietad privata (art. 664 CCS ed art. 118 e 119 LItCCS);
- b) dalla facultad administrativa, numnadamein; dallas caussas e dils fonds che vegnan mess directamein cun lur substan- zia el survetsch dall'administraziun. Leutier appartegnan oravontut la casa communal e la casa da scola, las ovras per proveder ils habitonts cun aua ed electricitad, ils cundrezs per stizzar fiug, ils luvratoris, las piazzas etc.;
- c) dalla facultad da diever, numnadamein; las alps, las pastiras, ils uauls, ils dretgs da far lenna e da pasculaziun;
- d) dalla facultad da finanzas sco capitals, daners bluts, pretensiuns, beins immobilis ed ovras che vegnan salvai en la proprietad dalla vischnaunca pervia da lur valeta da facultad e che vegnan teni en las fuormas dil dretg privat (locaziun, affittaziun, vendita dils recavs) ni che vegnan utilisai entras conceder dretgs d'utilisaziun speciala.

art. 63

Taglias e
taxas

La vischnaunca cuarcla ils basegns finansials oravontut cun taglias, cul recav ord la facultad sco era cun taxas e contribuziuns.

art. 64

Taxas d'utilisaziun,
contribuziuns vid

¹ Per las utilisaziuns pretenda la vischnaunca taxas d'utilisaziun e tscheins d'affittaziun. La vischnaunca sa pretender plinavon

cuosts; tscheins
d'affittaziun

dils legitimai contribuziuns commensuradas vid ils cuosts per las utilisaziuns, dallas qualas els han efectivamein fatg diever.

² Sco recumpensa per utilisaziuns sin fundament da concessiuns ni lubientschas dil diever public augmentau incassescha la vischnaunca taxas che corrispundan per regla alla valeta d'utilisaziun.

art. 65

Taxas preferenzialas

Eregia la vischnaunca ovras ni indrezs che portan in avantatg special a certas persunas ni che han per consequenza in augment dalla valeta per certs beins dalla facultad, sa ella incassar ina contribuziun che corresponda a quei avantatg vid ils cuosts dall'ovra tenor las leschas communalas ed ils regulativs specials.

art. 66

Taxas

¹ La vischnaunca sa pretender taxas da diever dils utilisaders per las ovras, las interpresas e per ils indrezs ch'ella ha eregiu e ch'ella meina sezza. L'altezia da quellas taxas sedrezza tenor ils decrets communalas respectivs.

² Sco recumpensa per far diever dall'administraziun communalala ni per l'execuziun dad in act ufficial (per dar p.ex. lubientschas) sa la vischnaunca incassar taxas administrativas.

³ L'altezia dallas taxas ei da fixar per regla aschia che silmeins ils cuosts e las expensas dalla vischnaunca san vegnir curclai ord lur recav.

art. 67

Taglias

¹ La vischnaunca incassescha taglias sin basa dalla lescha communalala da taglia, la quala sto vegnir approvada dalla regenza.

² Subsidiarmein vala la legislaziun cantunala da taglia per la vischnaunca.

art. 68

Taxa da cura e
taxa per promover
il turissem

¹ Per promover il turissem sa la vischnaunca incassar ina taxa da cura ed ina taxa per promover il turissem.

² Las entradas astgan buca vegnir utilizadas per la finanziaziun d'incumbensas ordinarias dalla vischnaunca.

IV. Vischnaunca burgheisa

art. 69

Dretg dils burgheis ¹ Ils dretgs dils burgheis e dalla vischnaunca burgheisa enteifer la vischnaunca politica sedrezzan tenor la legislaziun cantunala.

² Igl ei scumandau d'externalisar la facultad dalla vischnaunca burgheisa ad auters subjects giuridics che la vischnaunca politica.

V. Fatgs da baselgia

art. 70

Pleiv ¹ Ils dretgs dalla pleiv ein garanti el senn dalla constituziun cantunala. Ella administrescha independentamein sia facultad.

VI. Determinaziuns finalas

art. 71

Revisiun ¹ La presenta constituziun sa vegnir revedida da tut temps cum-pleinamein ni parzialmein. Mintga revisiun va en vigor cun il conclus respectiv.

art. 72

Entrada en vigor ¹ La presenta constituziun va en vigor cun l'approbaziun entras la radunonza communal.

² Per l'approbaziun eis ella da presentar alla regenza ch'examinescha ella concernent sia legalitad. Quei vala per scadina midada ni completaziun posteriura dalla constituziun.

art. 73

Annulaziun da determinaziuns ¹ Questa constituziun remplazza quella dils 20 da mars 1987.

cuntradictorias

² Cun l'entrada en vigur da questa constituziun vegnan tuts conclus dalla vischnaunca che stattan en cunterdicziun cun la nova constituziun abrogai.

Questa constituziun ei vegnida approvada dalla radunonza communal dils 6 d' avrel 2011.

La revisiun parziala ei vegnida approvada dalla radunonza communal dils 7 da zercladur 2022.

Il president communal:

Il canzlist communal:

Ralf C. Schlaepfer

Marco Tschuor

Approbau dalla regenza tenor conclus dils 17 da matg 2011, nr. 457.

La revisiun parziala ei vegnida approvada dalla regenza cun conclus dils 28.6.2022, nr. 556/2022.

Il president:

Il cancelier:

M. Caduff

D. Spadin

Aschunta 1 - cumpetenzas radunonza communal

La radunonza communal elegia suandonts organs:

- il president communal
- 4 commembers dalla suprastonza communal
- 2 suppleants (suprastonza communal)
- 3 commembers dalla cumissiun da quen e gestiun
- 1 suppleant (cumissiun da quen e gestiun)
- 1 archivar communal
- 4 commembers dil cussegl da scola (per atgnas scolas communalas, resp. commembers dall'autoritat tenor statuts dil consorzi)
- 2 suppleants (cussegl da scola, per atgnas scolas communalas, resp. commembers dall'autoritat tenor statuts dil consorzi)
- dallas ulteriuras elecziuns, aschilunsch ch'ellas ein buca surdadas expressivamein ad in'otra autoritat communal.

Las midadas tier l'aschunta 1 "cumpetenzas radunonza communal" ein vegnidas approbadas dalla radunonza communal dils 7 da zercladur 2022 e van en vigur cun l'approbaziun.

Il president communal:

Il canzlist communal:

Ralf C. Schlaepfer

Marco Tschuor